

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

VI. Vtrum peccatum originale consistat in priuatione gratiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

Ad 10. Peccatum habituale non differt ab actuali per additionem alicuius de nouo, sed magis per de- tractionem alicuius, quod prius aderat, & per per- manentiam reliqui. Est enim de ratione peccati ha- bitualis, vt cesset, ac definat esse in se intrinsecè actus quo quis peccat, & vt permaneat priuatio gratiæ in- ducta per talem actum, eidemque actui coexistens, si actus etiam ipse permaneret diutius in se intrinsecè. Vnde argumentum laborat falsa suppositione. Iam quod dicitur de denominatione morali à P. Suarez, & de ente rationis à P. Vasquez, alibi pluribus impug- natum est, atque ostensum omne morale esse realiter indistinctum ab aliquo physico, quod solet dici fun- damentum moralitatis, & similiter omne extrinse- cum alicui esse indistinctum realiter ab aliquo, quod sit extrinsecum alicui alij. Quare, dum non designat- ur illud physicum à P. Suarez, & hoc extrinsecum à P. Vasquez appellante ens rationis, denominatio- nem extrinsecam; nihil prorsus dicitur determinatè, & cum vltima distinctione.

Ad 11. Potest quidem homo carere gratia abs- que peccato; sed priuari gratia nec de potentia abso- luta potest absque peccato, aut independentè à peccato. Quia priuatio est carentia formæ debitæ in- esse subiecto. Is autem, qui debet habere gratiam, non potest carere illa, nisi ratione peccati. Cum enim homini non debeat gratia ex sua natura, so- lum deberi potest ex voluntate gratiosa. Dei parati ex se ad eam conferendam, nisi impediatur per pecca- tum. Patet autem cum hac voluntate, & præparatio- ne diuina non posse componi voluntatem diuinam auferendi gratiam ob alios titulos independentè à peccato. Quare peccatum carentis gratia indepen- dentè ab ipso peccato, esset peccatum proprium sta- tus puræ naturæ, de quo dictum est ad 8. & de quo non agitur in præsentia ex professo, sed de peccato quale datur de facto, quodque est intrinsecè inducti- uum priuationis gratiæ, vt conferendæ, si non adef- set impedimentum ipsius peccati.

Ad 12. Peccatum habituale adæquatè sumptum, constituitur, vt dictum est, per peccatum actuale præteritum, vt præteritum, & per præsentem gratiæ priuationem. Simultas autem horum duorum incipit esse, cum peccatum incipit esse habituale, & defi- cit, cum deficit peccatum habituale. Atque hoc solum discrimen intercedit, quod ante inceptionem peccati habitualis datur altera pars eius, nempe priuatio gra- tiæ, & deest pars altera, nempe præteritio peccati actualis; post desitionem verò datur similiter, sed è conuerso altera pars, nempe præteritio peccati actua- lis, & deest priuatio gratiæ. Dicitur autem absolute peccatum habituale consistere in priuatione gratiæ, licet non consistat in ea sola; quia hæc priuatio est ratio differentialis peccatoris à non peccatore, inter- duos, qui aliquando peccarunt actualiter; necnon inter vnumquemque, quatenus adhuc peccatorem, & iam non peccatorem.

QVÆSTIO VI.

Vtrum peccatum originale consistat in priuatione gratiæ?

IDEIVR non consistere. 1. Quia Augu- stinus constituit peccatum originale per concupiscentiam, vt substantem reatui penæ aternæ, ipsiusque concupiscentiæ soluta, ac regnantis, ita vt hic reatus sit ratio for- R.P. Esparza Curs. Theol. Tom.I.

malis huius peccati, concupiscentia verò sit ratio ma- terialis. Colligitur ex lib. 1. de nuptiis, & concupis- centia cap. 23. vbi docet per Baptismum auferri rea- tum, ac proinde magis deinceps concupiscentiam actu; sed transire quoad reatum, nec amplius mane- re reatum; idest auferri rationem formalem peccati, ipsumque peccatum formaliter, & solum manere quoad materiale eiusdem peccati. Idem docet lib. 6. contra Iulianum cap. 5. & 7. Et lib. 1. de peccatorum meritis, & remissione cap. 28. & 29. atque alibi sæpe. Eidem sententiæ plurimum conuenit D. Thomas 1. 2. quæst. 82. ar. 13. necnon q. 4. de malo a. 2. Ergo di- cendum est, peccatum originale non consistere in pri- uatione gratiæ, sed in concupiscentia, vt subest rea- tui penæ.

2. Priuatio gratiæ in posteris Adæ est penæ pec- cati commissi ab Adam, vt colligitur clarè ex Tri- dent. sess. 5. can. 1. iuncto cum 2. & admittitur ab om- nibus Theologis, vt dogma fidei. Nulla autem penæ peccati potest esse ratio constitutiva peccati. Quia omnis penæ peccati est volita, & causata à Deo, nul- lum verò peccatum potest esse volitum, & causatum à Deo. Ergo peccatum originale non est priuatio gratiæ.

3. Si quidem peccatum originale consisteret in pri- uatione, in eius vtique boni priuatione consisteret, quod amissum est ratione peccati Adæ. Bonum au- tem amissum ratione peccati Adæ est iustitia origina- lis, quæ est donum distinctum à gratia sanctificante. Certè non est sola gratia sanctificans. Quia restituta gratia per baptismum, aut penitentiam, non resti- tuitur iustitia originalis. Manet enim nihilominus rebellio carnis aduersus rationem superiorem; atque contraria subiectio est de conceptu essentiali iustitiæ originalis. Ergo peccatum originale, vel non con- sistit in priuatione gratiæ, vel certè non consistit in hac sola priuatione, sed in priuatione iustitiæ origi- nalis.

4. Carentia gratiæ non magis nocet, neque est maius malum pro statu præsentis, quam noceret, & esset pro statu puræ naturæ. Quia pro vtroque statu remouet idem bonum. Ergo malum speciale hominis specialiter ipsi nocens pro statu præsentis, quale ma- lum est peccatum originale, non consistit in priuatio- ne gratiæ. Nempe id, penes quod excedit aliquis, non consistit in eo, penes quod est æqualis. Iam quod ca- rentia gratiæ in homine puro foret negatio; & in homine eleuato sit priuatio, est denominatio vtique extrinseca. Nihil etenim datur, aut positum, aut negatum vtrius intrinsecum, quod pertineat ad ra- tionem puræ negationis, potius quam priuationis. Peccatum autem originale non est denominatio ex- trinseca secundum suam rationem differentialem, quandoquidem *inest unicuique proprium*, vt dicit Con- cil. Trident. sess. 5. can. 3.

5. Peccatum originale transfunditur in animam mediante corpore, & propagatione corporali. Inest ergo corpori primò, ac radicaliter, & est qualitas ali- qua morbida, vti docent Henricus, Guilielmus Pa- risiensis, & alij nonnulli fundati insuper in Augusti- no dicente l. 1. de nupt. & concupis. cap. 25. *Affectio est quedam mala qualitas, sicut languor*. Priuatio au- tem gratiæ inest soli animæ, quæ videlicet sola est ca- pax gratiæ. Neque hæc priuatio est affectio malæ qua- litatis, sicut languor, sed est sola exclusio qualitat- bonæ. Ergo peccatum originale non consistit, saltem essentialiter, & tanquam in prima radice, in priua- tione gratiæ.

6. Si priuatio gratiæ unicuique intrinseca, quate- nus proueniens à peccato personali Adæ, quod est ex- trinsecum eius posteris, esset peccatum cuiusque pro- prium reddens singulos inimicos Dei, & punibiles

R r 2

priua

privatione vitæ æternæ; ipsa similiter gratia intrinseca unicuique iustificato, quatenus proveniens ex merito Christi, capitis similiter generis humani, esset meritum unicuiusque iustificationis proprium, reddens singulos iustos specialiter diligibiles & præmiabiles collatione vitæ æternæ. Immo poenitentia Adæ potuisset, ac debuisset eodem modo esse poenitentia propria unicuiusque posterorum, restituens singulis gratiam, & iustitiam originalem, tanquam dispositio propria singulorum. Vtraque autem sequela est absurda, & impossibilis.

7. De conceptu essentiali peccati est, ut sit voluntarium, & imputabile peccatori, ut commissum liberè, atque vitabile ab eodem. Privatio autem gratiæ non est voluntaria posteris Adæ, nec est imputabilis ipsis, tanquam liberè electa, ac vitabilis ab iisdem. Quia incipit inesse ante usum rationis. Quæ de causâ, mala temporalia, quæ patiuntur filij propter peccata parentum, & quæ post Baptismum supersunt in posteris Adæ propter eius peccatum, non habent rationem peccati, sed solius poenæ peccati, iuxta illud Ezech. 18. 20. *Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem patris.* Et iuxta illud Philof. 3. Eth. capite. 5. *Nullus improperabit ceco nato, sed magis miserebitur.* Ergo privatio gratiæ proveniens à peccato Adæ, non potest constitui in posteris peccatum propriè tale, sed tantum improprie, & translativè, ut contendit Durandus; ad eum utique modum; quo *vocatur lingua, quam facit lingua, & manus vocatur scriptura, quam facit manus*, quæ sunt exempla Augustini cap. illo 23, de nuptiis, pro exponenda ratione peccati, quæ convenit concupiscentiæ manenti post Baptismum.

Art. 1. Resp. *Deus fecit hominem rectum*, ut habetur 10. Ecclesiastic. 30. Quare, sicut faciendo hominem, remouit eum à nihilo, cui suberat ex sua natura impotens esse à se, solumque à se potens non esse; ita hominem faciendo rectum, remouit eundem ab inclinatione, & declinatione naturali, seu conueniente sibi ex se, à qua proinde liberari non poterat viribus suis, nec erigi in rectitudinem perfectam. Rectum porro dicitur inferius respectu superiorum, quando est propinquissimum supremo absque vlla inclinatione, seu declinatione ad ea, quæ sunt infra ipsum, aut ad latus; ita ut in nulla parte loci, cui insitit, possit obtinere maiorem propinquitatem ad supremum, & maiorem exclusionem inclinationis deorsum, aut ad latus. Dedit igitur Deus primo homini perfectam subordinationem rationis superioris ad ipsum Deum, necnon appetitus inferioris ad rationem superiorem. Hoc enim pacto, & non aliter potest homo obtinere summam propinquitatem ad summum, & supremum bonum cum exclusione omnis inclinationis, & declinationis ad ea, quæ sunt infra hominem, aut extra lineam rectam respectu Dei. Ob quam rationem prædicti testimonium usurpatur frequenter ab Augustino in hoc sensu, præsertim in libris aduersus Iulianum, atque in eo maximè loco, qui indicatus est in primo argumento.

Art. 2. Istiusmodi rectitudo collata est Adæ primo, & principaliter per gratiam, & charitatem, ut docent D. Thomas 1. p. q. 95. a. 1. & alij communiter. Quia sola charitas perfectè subordinat Deo voluntatem humanam, ad quam deinde pertinet, ut reliquas omnes vires animi, & corporis imperio suo dirigat, ac ordinet ad Deum nulla permixta inclinatione ipsi contraria ad res inferiores. Habitus autem charitatis postulat ex sua natura, ut non conferatur subiecto compoti rationis, nisi dependenter ab eius consensu, & dispositione morali, ut ostenditur quæst. 8. de Virt. Theol. & notabitur in præsentibus quæst. 10. Infusus itaque est Adæ præeunte libero eius

consensu, ac dispositione, ut docent D. Thomas eodem in loco, & ceteri communiter.

Art. 3. Iam verò, primo homine in hunc modum donato gratia, & charitate, ac proinde elevato ad consortium diuinæ naturæ, atque admissio ad perfectam amicitiam cum Deo, congruum in primis fuit, ut filiis eius, atque nepotibus fieret copia perueniendi ad eundem dignitatis, & gratiæ gradum, tum ne pater iam intime, ac perfectè amicus Dei, & adhuc innocens contristaretur voluntate antecedenti diuina promissis filiis ineptis ad imitandum mores, modumque agendi paternos, & cum quibus ne loqui quidem posset de rebus, quæ forent dulcissima præ cæteris, eademque vtilissima, ac decentissima colloquiorum materia, & quos utcumque diligenter educaret, ac doceret, ad degenerandum potius dirigeret, quam ad retinendum generis decus; tum ne cum paribus in natura, absque vlla inæqualitatis causâ ex parte ipsorum, usque adeo inæqualiter ageretur quoad ea, quæ ex natura rei æqualiter essent omnibus, & singulis conferibilia. Congruum verò minimè fuit, ut eadem gratia conferretur posteris non præeunte formaliter, vel æquiuulenter simili consensu libero, & dispositione ex parte ipsorum ad illam suscipiendam; tum ob eandem exigentiam intrinsecam gratiæ respectu omnium, tum ne Deus esset indulgentior in filios, quam in patrem; cum potius pater præeminere deberet quoad gratiosam, utpote oneratus alimende cura filiorum, & indigens, pro ipsorum bono, eorundem veneratione, quæ naturaliter est erga præminentem quoad ea quæ maximè æstimantur.

Art. 4. Congruum deinde fuit, ut libera facultas eius consensus, ac dispositionis necessaria pro sanctificatione posterorum committeretur arbitrio, & electioni Adæ. Certè hoc erat valdè desiderabile respectu posterorum, qui communi prouidentia, & causarum secundarum occurribus conaturaliter euenturis relinquendi erant. Quia Adam præuiam animi, & corporis dispositionem habuit immediate ex opere, & magisterio Dei, cuius perfectæ sunt opera. Posterius verò communi prouidentia relinquendi habuissent eandem præuiam preparationem animi, & corporis, mediantibus causis secundis, quibus multiplici ex capite conuenit esse defectuosas in opere suo. Maior igitur spes affulgebat prosperi euentus, si causa communis posterorum simul cum propria, ac personali committeretur solius primi hominis arbitrio, ac liberæ electioni; ac proinde, ut ita fieret, fuit optabilius, ac beneficentius respectu eorundem posterorum. Nec fieri potuit, ut id ipsum non optaret etiam Adam ob naturalem affectum paternum transformatiuum patris in filios, & præoccupantem eorum desideria. Neque verò votum erat irrationabile, ut quoad initium substantiale vitæ spiritualis; Pater usque adeo spiritualiter perfectus substitueretur filiis non usque adeo futuris idoneis, qui per seiplos, propriaque electione illud ducerent, sibi que prouiderent, imo mansuris per aliquot annos absque usu rationis, nempe pro tempore infantia, ideoque mansuris interim absque donis supernaturalibus, & absque piggnore, ac semine vitæ æternæ, si non subueniretur dispositione ad id necessaria concepta per voluntatem paternam.

Art. 5. Pater igitur misericordiarum, & Deo totius consolationis, qui ea etiam præparat creatoris suis, quæ in cor hominis non ascendunt, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad modum, benignè præuenit vota posterorum, & desiderio primi hominis iam amici sui amicabiliter annuit, voluitque, ut eius electio haberetur pro electione propria posterorum quoad transfusionem, vel iacturam iustitiæ originalis, atque hoc pacto beneficium illud

specialis

specialis optimæ præparationis quoad animam, & corpus, quæ præiuit in primo homine, ampliavit, quoad fieri potuit, ad posteros futuros inferiores quoad eandem animi, & corporis præparationem præiuit.

Art. 6. Nihil tale factum est, aut oportuit, ut fieret respectu Angelorum. Quia Angeli, tam inferiores, quam superiores omnes immediatè creati à Deo habuerunt itidem immediatè ab eodem solo totam præiuiam præparationem ad primam electionem, ex qua penderet consecutio, aut iactura primæ gratiæ; atque ideo omnes obtinere eam præparationem proportionaliter aequalem. Cæteris autem paribus omnino congruit, ut vnusquisque sibi adsit in causa propria, nec patiat sine compensatione iacturam propriæ libertatis, quatenus transfusa in libertatem alterius, atque dependentiam ab aliena voluntate, maxime quoad suum summum bonum.

Art. 7. Ratione longè maiori eximi omnino debuit à voluntate Adæ, & à communicatione, ac contingentia electionis eius Christus Dominus. Qui videlicet conceptus est superueniente Spiritu sancto, & obumbrante virtute Altissimi, ut habetur ex 1. Lucæ 35. ideoque habuit immediatè à Deo augmentum speciale bonæ dispositionis quoad animam, & corpus ultra exigentiam, & vim actiuam causarum secundarum naturaliter occurrentium, tum pro primo suæ existentie instanti; tum pro reliquo vitæ progressu, atque ideo defuit in ipso ratio, ob quam dictum est, oportuisse, ut cæterorum hominum voluntates in voluntatem primi hominis transfunderentur, eiusque electioni subiacerent. Imò adsuit ratio contraria, quia Christus Dominus pro maiori sua dignitate sortitus est dispositionem longè meliorem animi, & corporis, quam Adam, & non debuit vlla ex parte subici melius dispositus minus benè disposito. Sed neque Beata Virgo Christi Mater contraxit de facto peccatum originale. Verùm de hoc puncto, & de adæquata circumiacentium difficultatum, & connexionis doctrinæ expositione, quæ longior, ac dignior est quam ut hic obiter concludatur, alibi ex professo agendum est.

Art. 8. Exemptis itaque Christo Domino, & per specialissimum priuilegium sanctissima eius Matre ab actuali peccati originalis contractione, & præsciendendo pro nunc omnino ab aliis controuersiarum capitibus, variisque eas explicandi modis, voluntates reliquorum posterorum transfusa fuere in voluntatem Adæ quoad effectum amittendæ, vel non amittendæ iustitiæ originalis, ut apparet ex rationibus adductis; atque ex consensu præiumpto, seu virtuali eorundem, formali verò, & explicito ipsius Adæ, concessa fuit illi libera facultas conferuendi sibi, ac transmittendi in posteros iustitiam originalem retenta innocentia, vel eadem amissa, eandem pro se, & pro cæteris amittendi; ita ut quoad hunc effectum electio Adæ foret moraliter electio generis humani. Hinc effectum est, ut peccatum, quod de facto commisit Adam, fuerit simul peccatum generis humani perinde æstimabile quoad dictum effectum, atque si singuli propria physice voluntate illud perpetrassent; eademque proinde ratione propagandum originaliter in posteros, quibus actus ipse peccati intrinsecè, ac physice inesse non poterat, qua ratione erat habitualiter permanens in Adam pro eo tempore, pro quo idem actus peccati iam non inesset eidem actualiter, & physice.

Art. 9. Dictum autem est in quæstione præcedenti, nullum peccatum posse permanere habitualiter, nisi ratione alicuius effectus inducti per peccatum, quatenus permanentis, ac præsentis physice, atque talem effectum, respectu peccati lethalis, non alium

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

esse posse, quam priuationem gratiæ. Ergo, & peccatum originale contrahitur per posteros, eisdemque inest ratione eiusdem priuationis gratiæ, atque in ipsa essentialiter consistit, tanquam in ultimo suo complemento substantiali. Quod ex eo præterea apparet clarè; quia in eo essentialiter consistit peccatum originale, quod aufertur vniuersaliter in omnibus per Baptismum, iuxta illud Conc. Milenit. can. 2. *Propter hanc enim regulam fidei etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in peccatorum remissionem veraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundentur, quod generatione traxerunt.* Regeneratione autem baptismali, sola ex effectibus primi peccati, aufertur priuatio gratiæ, & virtutum. Ergo in priuatione gratiæ consistit essentialiter, & primariò peccatum, quod generatione trahitur; secundariò verò, & accidentaliter in priuatione aliarum virtutum. Cuius discriminis ratio assignata iam est in quæstione præcedenti.

Art. 1. Ad 1. Augustinus peccatum originale non solum exponit legitimè, sed etiam accommodatissimè. Primum enim notificat illud per concupiscentiam, & rebellionem appetitus sensitiui; qui est effectus primæ præuocationis notissimus omnibus. Deinde, quia concupiscentia manet ante, & post iustificationem; idest manente, & sublato peccato, quæ indifferentia est propria materiæ, & superaddit reatum peccati æternæ, tanquam rationem formalem, quæ ita comparatur respectu peccati originalis, & concupiscentiæ, sicut anima comparatur respectu hominis, & corporis.

Art. 2. Quia verò vltèrius docet manere reatum, dum abest gratia, eademque gratia superueniente, tolli eundem reatum, satis clarè significat permanentiam reatus constitui formaliter per priuationem gratiæ, atque adeo ad hanc priuationem, tanquam ad vltimum suum complementum, reuocari realem peccati originalis constitutionem. Quæ omnia colliguntur distinctè ex locis citatis in obiectione, atque à D. Thoma ibidem indicato exponuntur, prout hic exposita sunt. Quare sententia nuper asserta, quæ est. D. Thomæ in propriis terminis, nihil differt ab Augustino, quoad rem ipsam, quoad modum verò solum illi superaddit maiorem claritatem, minus subiectam aequiuocationibus, quas nonnulli passi sunt valde magnas in intelligentia Augustini, nolentes se accommodare interpretationi D. Thomæ.

Ad 2. Nulla pœna peccati potest constituere vllum peccatum secundum malitiam eius moralem imputabilem immediatè ratione sui, potest tamen constituere, atque necessariò constituit peccatum habituale, tum personale, tum originale quoad illius perseverantiam, & quoad istius actualem vnicuique intrinsecam contractionem, quandoquidem, nulla superaddita de nouo malitia morali, perseverat in vnoquoque habitualiter peccatum actualiter semel commissum, & quod commissum fuit ab Adam, contrahitur à posteris. Quapropter priuatio gratiæ, quatenus pendet à voluntate diuina nolente condonare, & volente punire peccatum, habet rationem pœnæ, quatenus verò prouenit à vi demeritoria peccati commissi ab Adam, habet rationem complementis vltimò peccatum originale, atque sub priori ratione, est volita, & causata à Deo formaliter, sub posteriori non nisi materialiter. Peccatum verò nullatenus aut est, aut dicitur volitum à Deo, quia sub hoc conceptu importatur formaliter malitia moralis. Conformeriter ad hæc distinguendæ sunt diligenter propositiones obiectionis, & aliæ similes.

Ad 3. Certum est ex Tridentino sess. 5. can. 2. Adam ratione peccati amisisse sanctitatem, & iustitiam, atque adeo gratiam sanctificantem, ac iustificantem.

R. 3. esto

esto simul amiserit alias partes secundarias iustitiæ originalis, quæ solæ à multis auctoribus dicuntur iustitiæ originalis, quia solæ ipsæ sunt distinctivæ iustitiæ convenientis Adæ ante peccatum, à iustitiâ peccatoris postea iustificati. Vt cumque verò hoc habeat, peccatum originale non consistit in privatione omnis, aut cuiusvis boni amissi per peccatum, sed in sola privatione eius boni, quod est conversum hominis respectu Dei, ideoque oppositum peccato, cuiusque destructivum quoad conceptum essentialem ipsius, qui consistit in aversione à Deo. Tale autem bonum est sola gratia sanctificans. Ergo in sola eius privatione consistit peccatum originale quoad essentiam, & substantiam suam. Recolatur testimonium Milcitanum superius inductum.

Art. 1. Ad 4. Bonum proximè possibile, ac debitum pluris aestimatur, quàm quod est indebitum, & remotè tantum possibile. Gratia autem est proximè possibilis, & debita homini elevato, indebita verò, & remotè tantum possibilis pro statu puræ naturæ. Ergo privatio gratiæ est maius malum, magisque nocet pro statu præsentis; quàm eius carentia pro statu puræ naturæ. Quia licet utrobique excludatur idem bonum secundum entitatem; excluditur tamen diversum secundum dispositionem, & possibilitatem habendi. Rursus, licet hæc differentia sit extrinseca denominationis respectu carentiæ gratiæ secundum se; non tamen est extrinseca respectu malitiæ peccati, ex qua provenit ea carentia. Quia actus quo peccavit Adam, non per denominationem extrinsecam, sed intrinsecè fuit impeditivus gratiæ, quatenus proximè possibilis sibi, & posteris.

Art. 2. Innotuit nimirum Adæ proxima potestas ipsi à Deo facta conseruandi sibi, & traducendi in posterum gratiam, & ad utrumque præstandum præuentus fuit præcepto, & vocatione gratiæ Dei. Quapropter eius peccatum intrinsecè fuit contemptivum huius præcepti, & vocationis, atque impeditivum conseruationis, & traductionis gratiæ, ut proximè possibile; & ex utroque capite fuit intrinsecè maius, deteriusque peccatum, quàm foret peccatum quodvis puræ naturæ. Dictum autem est, carentiam gratiæ pertinere ad constitutionem habituales, & originalis peccati, quatenus pender à malitia peccati actualis, ac personalis antea commissi, & quatenus inducitur per vim demeritoriam eiusdem, ita ut pars constitutiva utriusque peccati intrinsecè, ac essentialiter præcipua sit ea ipsa malitia, & vis demeritoria; eademque sit de conceptu essentiali carentiæ gratiæ, quatenus privatio est. Patet igitur privationem gratiæ pro statu præsentis esse deterius, magisque nocentem; quàm foret carentia eiusdem gratiæ pro statu puræ naturæ. Ea porro dependentia immediata carentiæ gratiæ à malitia, & vi demeritoria peccati percipitur clariùs ex dicendis quæstione 8. & 9.

Art. 1. Ad 5. Adam accepit liberam facultatem quoad iustitiam originalem pro se, & pro suis posteris futuris inferioribus ipso quoad animi, & corporis dispositionem, etiam independentem à peccato actualiter contracto. Verum quia posterius in ratione posterorum constituuntur per actionem generativam, quæ terminatur immediatè ad corpus, propterea dicitur peccatum originale traduci ad animam mediante corpore. Cæterum hoc peccatum inest animæ immediatè quoad suam rationem formalem, ac essentialem; sicut cætera peccata. Corpori verò, antequam uniatur cum anima inest quoad eandem rationem per modum intentionis tantum, ut dicit D. Thomas ubi supra; id est per denominationem extrinsecam à vi demeritoria, seu reatu primi peccati, qui reatus post existit, ut ita dicam, ac permanet in occultis legibus Dei, sicut dicit Augustinus lib. illo 6. contra Tulcap. 8. sub

finem; ad eum utque modum, quo vis motiva voluntatis, & inductiva mediorum propria causa finalis præexistit, & ut ita dicam, præincipit esse in cognitione efficientis.

Art. 2. Vnde cum idem Augustinus peccatum originale dicit affectionem malæ qualitatis, sicut languorem; solum exponit rationem materialem eius peccati, iuxta notationem adhibitam circa primum. Quæ ratio materialis consistit in deordinatione concupiscentiæ, & dicitur fomes peccati, atque permanet delecto etiam peccato, sicut permanet corpus animalis mortuo animali. Auctores itaque obiectionis confundunt materiale cum formali peccati, nec exponunt legitime traductionem peccati originalis mediante corpore; & præterea confundunt conditionem sine qua non, & quasi applicationem cum causa, vel efficiendi, vel formali.

Art. 1. Ad 6. Fieri potest, ut aliquid extrinsecum alicui quoad suam entitatem positum, afficiat nihilominus eundem intrinsecè sub ratione privationis, quatenus per seipsum formaliter, ac immediatè est impeditivum formæ intrinsecè perficientis; sicut murus interpositus lucido, & illuminabili impedit illuminationem per seipsum immediatè, ac formaliter. Fieri tamen similiter nequaquam potest, ut quod est extrinsecum alicui secundum entitatem, conferat nihilominus eidem effectum formalem positum per seipsum formaliter, ac immediatè. Nunquam enim fiet, ut lux Solis illuminet corpus sibi subiectum, nisi producat in illo lucem distinctam à luce sua; nec vlla forma extrinseca subiecto poterit per seipsam immediatè excludere ab illo privationem formæ perficientis ipsum intrinsecè. Cum ergo peccatum secundum suam rationem formalem consistat in privatione, atque effectus eius formalis sit privativus, ut dictum est in qq. de actibus humanis; ratio verò iustitiæ, & meriti sit conceptus essentialiter positivus; fieri utique potest, ut peccatum, quod secundum suam entitatem, & secundum materiale peccati est extrinsecum alicui, afficiat nihilominus eundem intrinsecè secundum rationem formalem peccati, fieri verò nequaquam potest, ut iustitia, & meritum unus afficiant, ac perficiant intrinsecè alium, cui sunt entitativè extrinseca.

Art. 2. Sicut autem peccator, inimicus Dei, eademque abominabilis necessariò est deterius in se intrinsecè, quàm qui talis non est: ita etiam iustus, & amicus Dei, eidemque specialiter placens, atque de eodem specialiter bene meritis est melior in se intrinsecè, quàm qui talis non est, ut sæpe dictum est, & confirmabitur vberius in quæst. 8. Patet igitur nullam esse consequentiam ex peccato Adæ immediatè per seipsum constitutivè peccatores, & privatos gratia ipsius posteros, ad possibilitatem, ut similiter iustitia, & meritum Christi, aut poenitentia Adæ immediatè, ac formaliter per se ipsa constituent alios iustos, merentes, aut poenitentes, ac dispositos ad iustificationem. Quare innocentia Adæ profuisset quidem posteritati tantundem, ut minimum, atque nocuit eius peccatum, non tamen eodem modo. Quia innocentia profuisset tantum mediatè, & causaliter, peccatum verò nocet, & afficit immediatè, ac formaliter.

Art. 1. Ad 7. Sententia illa Durandi trahit violentè in sensum improprium loca scripturæ, quæ loquuntur de peccato originali, nec est amplius tolerabilis, definiente Tridentino sess. 6. can. ult. *per gratiam quæ in Baptismo confertur, reatum peccati originalis remitti, & tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet.* Distinguendum itaque est duplex voluntarium, aliud, quod est à principio physice intrinsecum cognitione, atque hoc modo non est voluntarium posteris Adæ peccatum originale: aliud est ab intrin

intrinsicè moraliter, & æquivalenter, quatenus aliqui confertur per legitimam auctoritatem libera facultas operandi pro aliquo alio quoad aliquem particulare effectum; quo pacto est voluntarium singulis in communitate contentis, quod est volitum à tota communitate, vel à plerisque, vel à principe communitatis, quoad ea, quæ spectant ad ipsam communitatem. Dictum autem est, voluntates posterorum Adæ dispositione divina, atque adeo cum ratione legitima eum in modum transfusa fuisse in voluntate Adæ quoad effectum habendi, vel amittendi iustitiam originale. Ergo peccatum eius est absolute voluntarium respectu posterorum; quia est ipsis voluntarium moraliter, & æquivalenter, ideoque non portant iniquitatem patris tantum, sed suam propriam, dum puniuntur propter peccatum originale; atque idem peccatum ita est commiserationis materia, quatenus contractum voluntate physicè aliena, ut simul sit materia iuste punitionis, & exprobrationis, quatenus contractum voluntate moraliter, & æquivalenter propria.

Art. 2. Vnde singuli posterii comparantur cum Adam quoad prædictum effectum, non sicut purum subiectum receptivum effectus pendens à peccato, sed sicut una substantia rationalis moraliter, & æquivalenter contenta in alia, & agens indivisum, atque inducens effectum per actionem ipsius. Ex quo patet exempla illa linguæ, & manus esse abs re quoad effectum privationis gratiæ, quæ privatio est ultimum completum peccati originalis, & ratione cuius intrinsicè afficiuntur vnumquemque posterorum, atque multiplicis pro multitudine ipsorum dicitur à Concilio Tridentino ubi supra, peccatum originale inesse unicuique proprium; id est intrinsicè afficere vnumquemque, & esse numero distinctum absolute in singulis. Quia videlicet peccatum est formaliter privatio, & privationes numerantur iuxta numerum formarum, quibus privant, in finemque suo modo intrinsicè subiectis, quibus eadem formæ forent intrinsicæ.

QVÆSTIO VII.

Vtrum malum culpæ sit maius, quàm malum pœnæ?

IDEVR malum pœnæ esse maius. 1. Quia malum æternum, & irreparabile est maius, quàm quod tale non est. Pœna autem peccati est æterna, & irreparabilis, iuxta illud Matth. 25. 41.

Discedite à me maledicti in ignem æternum. Peccatum verò transiit cito, iuxta illud Gregorij magni: æternum est quod cruciat; temporale quod delictat. Deinde est auferibile per pœnitentiam, iuxta illud Zachariæ 18. 21. *Si autem impius egerit pœnitentiam, &c. vita vivet.* Ergo malum pœnæ est maius, quàm malum culpæ.

2. Sicut illud est melius, propter quod habendum quæritur aliud; ita illud est deterius, propter quod vitandum vitatur aliud, iuxta illud vulgare ex Philosopho: propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Peccatum autem vitatur, ne incidatur in pœnam peccati; atque in hunc finem minatur Deus pœnas peccatorum. Quarum videlicet malum inquit maiorem horrorem, quàm malum culpæ. Quod ipsum attestatur iterum excessus mali in pœna.

3. Finis prævalet mediis à toto genere. Sicut autem gloria, quæ habet rationem præmij, est finis, ad quem pervenitur per bona opera, ita amissio gloriæ,

quæ habet rationem pœnæ, est finis, ad quem perduntur peccata. Ergo sicut gloria est maius bonum, quàm bona opera; ita amissio gloriæ, seu pœna damni est maius malum, quàm peccata. Nempe utrobique sistitur ultimum in gloria, & amissione gloriæ, tanquam in fine; idque cum proportionem omnino simili præmij, & pœnæ.

4. Illud est maius malum, quod opponitur maiori bono, & magis separat à summo bono; pœna autem peccati separat summè à summo bono; est enim ipsa formalis separatio à summo bono, ut liquet ex sententia iusti iudicis nuper memorata, *Discedite à me.* Vnde etiam patet, pœnam peccati opponi formaliter summo bono, quia per seipsam formaliter est privatio ultimi finis. Peccatum verò solum habet rationem causæ, & medij respectu separationis formalis à summo bono, nec consistit in privatione ultimi finis, sed in privatione, & defectu solius ordinis debiti ad ultimum finem. Patet autem maius bonum esse ultimum finem, quàm ordinem ad ultimum finem; atque ideo malum pœnæ esse maius, quod privat ordine debito ad ultimum finem; & similiter separare magis à summo bono ipsam formalem separationem ab illo, quàm causam, & medium inductivum huius separationis.

5. Deterius est, quod privat potentia ad actum, quàm quod privat solo actu. Hac enim de causa, cecitas est maius malum, quàm tenebræ; & abscissio pedum, quàm ligamen; & sic de aliis. Et ratio est, quia privatio potentie includit in se privationem actus, non vero è conuerso. Pœna autem peccati privat potentia ad actus bonos. Quia in pœnam peccati, subtrahuntur dona gratiæ, quæ sunt principium bonarum operationum. At peccatum privat sola operatione bona. Quia essentialiter consistit in privatione rectitudinis actualis debiti.

6. Plus habet de ratione mali, quod nemo vellet, & nemini placere potest, quàm quod placere potest, & plures volunt. Sicut enim appetibilitas est mensura boni, ita inappetibilitas est mensura mali. Peccare autem plures volunt. Est enim de conceptu peccati, ut non nisi à volente fiat; & quidquid est volitum, placet volenti. At pœnam nemo vellet, & omnibus displicet. Est enim de eius conceptu, ut aduersetur appetitui patientis.

7. Malum essentialiter præsupponens aliud malum est maius, quàm quod præsupponitur. Quia essentialiter est additamentum mali, & constituens maiorem mali cumulum. Pœna autem essentialiter præsupponit culpam. Ergo essentialiter est maius malum, quàm culpa seorsum sumpta. Nec obstat pœnam esse malum præcontentum in peccato, tanquam in causa; atque de ratione causæ esse, ut sit prior, quàm effectus. Hoc enim est verum de causa, & effectum per se, non verò de effectum secuto per accidens. Quia effectus per accidens, tam bonus, quàm malus potest superare suam causam; ut patet in inuentione thesauri secuta ex effossione sepulchri; & in occisione impingentis ad lapidem, superueniente interim inimico. Pœna autem peccati est effectus per accidens, yppote minimè intentus à peccante.

8. Malum culpæ sæpe est occasio boni operis, conuersionis ad Deum, & salutis æternæ; idque eò magis, quò peccatum est maius. Vnde optare, & precari licuit Psalmistæ, Ps. 82. 17. *Imple facies eorum ignominia; & quærent nomen tuum Domine:* id est, permittite cadere in magna peccata, quibus confusi conuertantur ad te, & saluentur. In quem sensum videtur hoc testimonio Augustinus lib. 14. de Ciuit. cap. 13. ad finem. *Audeo, ait, dicere, superbis vtile esse cadere in aliquod manifestum peccatum, ut sibi displiceant, qui iam sibi placendo ceciderant.* Inest igitur peccatis aliquid